

KS. ROBERT KACZOROWSKI
Gdańsk, AMuz

MSZE NA WIELKI POST I OKRES WIELKANOCNY ZE ZBIORU PIEŚNI NABOŻNYCH KATOLICKICH DO UŻYTKU KOŚCIELNEGO I DOMOWEGO Z 1871 ROKU

Liturgia Kościoła polskiego wykształciła w XIX w. specyficzne pieśni mszalne, zwane „mszami polskimi”, które wykonywano w miejsce stałych i zmiennych części Mszy św. Powstanie tych pieśni wynikało z jednej strony z potrzeby czynnego uczestnictwa w nabożeństwach poprzez śpiew w języku narodowym, zaś z drugiej strony — w kraju, który rozdarty pomiędzy zaborców przestał istnieć na mapach Europy, utwory te stały się jednym z istotnych sposobów umacniania polskości.

Msze na Wielki Post i okres wielkanocny, o których niniejszy szkic będzie traktował, pochodzą z wydanego w Pelplinie w 1871 r. *Zbioru pieśni nabożnych katolickich do użytku kościelnego i domowego*, autorstwa ks. Szczepana Kellera. *Zbiór* zawiera jedynie teksty 1218 pieśni, nie posiada natomiast zapisu nutowego. Na stronach od 6 do 78 znajdują się *Msze* w liczbie 42. Całość *Zbioru* liczy 1038 stron i 16 stron dodatku. Msze na Wielki Post i okres wielkanocny oznaczone są od nr. XXV do nr. XXXI (strony 52–61). W ich skład wchodzi dwie msze na Wielki Post, jedna msza na Wielki Czwartek oraz po dwie msze w czasie wielkanocnym i na Zielone Świątki.

1. Obecność pieśni mszalnych w liturgii na Wielki Post i okres wielkanocny

Poniższa tabela zawiera wykaz poszczególnych śpiewów obecnych w mszy świętej trydenckiej oraz potwierdzenie, które z nich zastępowano pieśniami pochodzącymi z „mszy polskich”

	XXV w czasie Wielkiego Postu	XXVI	XXVII na Wielki Czwartek	XXVIII w czasie wielkanocnym	XXIX	XXX na Zielone Świątki	XXXI
Na Introit	+	+		+	+	+	+
Na <i>Kyrie</i>							
Na <i>Gloria</i>				+	+	+	+

	XXV	XXVI	XXVII na Wielki Czwartek	XXVIII	XXIX	XXX	XXXI
	w czasie Wielkiego Postu			w czasie wielkanocnym		na Zielone Świątki	
Przed Ewangelią	+	+	+	+	+	+	+
	(3 razy <i>Któryś za nas</i>)			(pieśń <i>Przez Twoje święte</i>)		(pieśń <i>Zstąp Duchu.</i> 1 zwrotka)	
Na Graduał przed kazaniem							
Na <i>Credo</i>	+	+	+	+	+	+	+
Na <i>Offertorium</i>	+	+	+	+	+	+	+
	(pieśni <i>Ogrodzie oliwny</i> lub <i>Będąc przestraszony.</i> 1–2 zwrotki)					(cd. pieśni)	
Na <i>Sanctus</i>	+	+	+	+	+	+	+
Po podniesieniu	+	+	+	+	+	+	+
Na <i>Agnus Dei</i>	+	+	+	+	+	+	+
Na Komunię św.							
Na przeżegnanie		+	+		+		+

Źródło: *Zbiór pieśni nabożnych katolickich*, s. 52–61.

Z powyższej tabeli wynika, że „msze polskie” wykonywane podczas liturgii w okresie wielkopostnym i wielkanocnym nie proponowały śpiewu *Kyrie* „na Graduał przed kazaniem” i „na Komunię św.” Ponadto w dwóch mszach „w czasie Wielkiego Postu” oraz w jednej mszy „na Wielki Czwartek” nie śpiewano *Gloria*. Ówczesna liturgia nie przewidywała bowiem tego śpiewu. Pieśni „na przeżegnanie” nie ma natomiast msza wielkopostna nr XXV, msza wielkanocna nr XXVIII oraz msza XXX z okazji Zielonych Świątków.

2. Msze wielkopostne

2.1. „Na Introit”

Śpiewy introitalne są zaproszeniem do szczerego przeżywania Najświętszej Ofiary. „Raz się [ona] odprawiła krwawie / Teraz wznawia się bezkrwawie” (Msza XXV). Widok Męki Pańskiej powinien sprawić, że serca ludzkie będą skruszony oraz poruszone do żalu za grzechy. Śmierć Boga, „kiedy konał wśród cierpienia, / Na krzyż wbity od stworzenia” (Msza XXV), ma wzruszać człowieka. Teraz jednak to każdy chrześcijanin musi zapłakać nad samym sobą, gdyż każdy jego grzech jest powtórny krzyżowaniem Boga. Pojawia się jednak nadzieja, że ofiara Mszy św. zgładzi zaciągnięte przez człowieka grzechy i długi (Msza XXV). Stąd pełne ufności woła-

nie o zmiłowanie i miłosierdzie oraz serdeczna prośba, by Bóg wejrzał „Na nabożne rozmyślanie” (Msza XXVI) Jego bolesnej męki.

2.2. „Przed Ewangelią”

Msza XXV przed odczytaniem Ewangelii proponuje trzykrotne odśpiewanie pieśni *Któryś cierpiat*, natomiast w Mszy XXVI śpiewy przed Ewangelią zawierają przypomnienie o obowiązku zachowywania przykazań i nauki Bożej, gdyż jest to warunkiem zbawienia. Ponadto podkreślono obowiązek naśladowania przykładów życia świętych ludzi.

2.3. „Na *Credo*”

Msza XXV jako wyznanie wiary proponuje śpiew *Wierzę mocno* z Mszy I, którego warstwa słowna jest następująca:

Wierzę mocno w jedyne
 Boga, Ojca wszechmocnego,
 Który z niczego świat cały
 Słowem stworzył dla swej chwały.
 Wierzę i w Syna Bożego,
 Jezusa Pana naszego,
 Który dla ludzi zbawienia,
 Dla nas grzesznych odkupienia
 Z Ducha świętego wcielony,
 Z Maryi Panny zrodzony,
 Będąc Ojcu równy w Bóstwie
 Wiódł żywot w nędzy, w ubóstwie.
 Potem męczon, ukrzyżowan,
 Umarł i w grobie pochowan,
 Zmartwychwstał, wstąpił do chwały,
 Zkąd przyjdzie sądzić świat cały.
 Wierzę i w Ducha świętego,
 Z Ojca, z Syna idącego,
 Równej chwały, równej mocy,
 Z niego mówili Prorocy.
 Wierzę Kościół, w nim zbawienie,
 Wierzę grzechów odpuszczenie,
 Czekam umarłych wskrzeszenia,
 Chwały wiecznej dostąpienia.

Tekst powyższego śpiewu jest streszczeniem najważniejszych prawd wiary chrześcijańskiej. Rozpoczyna się wyznaniem wiary w Boga Stwórcę, który dokonał stworzenia świata z niczego (*creatio ex nihilo*). Następnie lud wyznawał swą wiarę w Jezusa Chrystusa narodzonego z Dziewicy Maryi, cierpiącego i ukrzyżowanego, który po trzech dniach zmartwychwstał. Kolejna część śpiewu to wyznanie wiary w Ducha Świętego, równego i Ojcu, i Synowi, zaś zakończenie *Credo* to wyznanie wiary w Kościół, w odpuszczenie grzechów, w ciała zmartwychwstanie i wieczną chwałę w niebie.

Natomiast Msza XXVI jako wyznanie wiary proponowała krótki tekst, złożony z sześciu wierszy, w którym człowiek składa Bogu Stwórcy cześć i chwałę, oddaje Mu należny pokłon, wielbi Go, wychwala i pokłada w Nim swą ufność.

2.4. „Na *Offertorium*”

Msza XXV w tym miejscu akcji liturgicznej proponowała śpiew jednej lub dwóch zwrotek którejs z pieśni wielkopostnych, np. *Ogrodzie oliwny* lub *Będąc przestraszony*. Natomiast w Mszy XXVI zawarty jest śpiew podkreślający motyw składania Bogu w ofierze żywej wiary. Ofiarę tę „sercem pokornym” składa wierny lud i prosi o litość i pomoc z nieba. Lud wie, że najmilszą ofiarą, jaką można Bogu złożyć, jest świątobliwe życie. Dlatego pojawia się przyrzeczenie zachowywania Bożych przykazań.

2.5. „Na *Sanctus*”

Msza XXV w miejsce śpiewu *Sanctus* oraz po podniesieniu proponuje wykonanie pieśni z Mszy XXI na Adwent, zaczynającej się od słowa „Aniołowie”:

Aniołowie święci w niebie,
 My na ziemi wielbim Ciebie,
 Boże w Trójcy niepojęty,
 Śpiewając Ci: Święty, Święty!
 Pełne są nieba Twej chwały,
 Pełna ziemia i świat cały;
 Wszystko jest dziełem Twej ręki,
 Wszystko Ci niesie cześć, dzięki.

Śpiew ten wyraża wiarę w istnienie aniołów, którzy odbierają cześć od człowieka tu, na ziemi. Razem z aniołami lud wierny wychwala Świętego Boga, którego chwała widoczna jest pośród wszelkiego stworzenia: i na niebie, i na ziemi, gdyż wszystko jest dziełem Boskich rąk.

Inną alternatywą wskazaną w Mszy XXV był śpiew *Święty* z Mszy I:

Święty! Święty! Święty Pan Bóg Zastępów!
 Pełne są niebios a i ziemia chwały Jego;
 Błogosławiony, który w Imię Pańskie idzie.
 Hosanna na wysokości!

Śpiew powyższy jest jedynie tłumaczeniem łacińskiego tekstu obecnego w liturgii zaczynającego się od słów *Sanctus, Sanctus, Sanctus*.

Natomiast Msza XXVI proponuje wykonanie krótkiego śpiewu, w którym podkreślono, że cześć, jaką człowiek oddaje Bogu, jest tożsama z hołdem odbieranym przez Niego od aniołów.

2.6. „Po podniesieniu”

Msza XXVI posiada własny tekst do wykonania podczas śpiewu po podniesieniu. Zawarta jest w nim głęboka miłość do Zbawiciela, który z miłości do człowieka

oddał się na śmierć krzyżową. „Któż pojmie Twoje rany, / Zbawicielu kochany, / Któreś za nas cierpiał?” — pyta autor tekstu i jednocześnie prosi o łaskę, mocą której kiedyś w niebie będzie mógł cieszyć się ze swoim Panem.

2.7. „Na Agnus”

Msza XXV proponuje śpiew *Baranku Boży* z Mszy I:

Baranku Boży! co winy
Ludzkie znosisz, Tyś jedyny
Pośrednik za grzesznikami,
Pokaż Twą litość nad nami.
Baranku Boży! nasz Panie,
Co znosisz grzechów karanie
I wypłacasz zasługami,
Pokaż Twą litość nad nami.
Baranku Boży! nim Ciebie
Godni będziem widzieć w niebie,
Zawitaj tu ciałem Swojem
I obdarz świętym pokojem.

Powyższy śpiew jest prośbą skierowaną do Chrystusa – Bożego Baranka, który jest pośrednikiem między Bogiem a człowiekiem, o Jego zmiłowanie, o okazanie litości, o dar pokoju oraz o to, by podczas sprawowania Najświętszej Ofiary Jezus stał się prawdziwie obecny w swoim Ciele.

Natomiast Msza XXVI ma własny tekst, w którym modlący się człowiek błagalnie prosi o przyjęcie wdzięczności za ofiarę chleba i wina, która stała się prawdziwym Ciałem i Krwią Zbawiciela. Ta część Mszy zawiera również zobowiązanie do unikania wszelkich nieprawości i grzechów. Na takiej drodze prawego życia przyjęta za chwilę Komunia święta stanie się „posiłkiem” i pokarmem.

2.8. „Na przeżegnanie”

Jedynie Msza XXVI zawiera propozycję śpiewu na zakończenie Mszy św. Jest w nim zawarta prośba o błogosławieństwo Boże oraz o to, by rozpamiętywanie Męki Pańskiej wewnętrznie pobudziło ludzi do czynów miłości, np. do kochania bliźnich. Ponadto śpiew zawiera zobowiązanie ludu do miłości Boga „teraz i na wieki”

3. Msza na Wielki Czwartek

3.1. „Przed Ewangelią”

Krótki tekst przeznaczony do śpiewu przed Ewangelią kieruje uwagę wiernych na wielką tajemnicę, jaką Kościół głosi w Wielki Czwartek. Jest nią ustanowiony przez Jezusa „Sakrament Ołtarza”

3.2. „Na *Credo*”

Wyznanie wiary jest jednoznacznym opowiedzeniem się „bez wątpliwości”, „o zacności / Tego to Sakramentu”, w którym pod postaciami chleba i wina jest obecny żywy Bóg.

3.3. „Na *Offertorium*”

Śpiew przeznaczony na przygotowanie darów przypomina ewangeliczne wydarzenia, gdy w przeddzień męki Jezus pragnął spożyć ze swymi uczniami Paschę. W tym celu wysłał do miasta dwóch apostołów, aby we wskazanym miejscu przygotowali wieczerzę.

3.4. „Na *Sanctus*”

Śpiew ten jest kontynuacją wcześniej zaczętej ewangelicznej opowieści. Autor relacjonuje Ostatnią Wieczerzę i moment, w którym Jezus wziął w swe ręce chleb, mówiąc „To jest moje Ciało”, oraz kielich z winem, ze słowami: „Oto jest Krew moja”

3.5. „Po podniesieniu”

Po przeistoczeniu lud zgromadzony w kościele wykonywał kolejną zwrotkę „mszy polskiej”, w której przypominał sobie wydarzenia z Wieczernika. Chleb prawdziwie stał się Ciałem Pańskim, zaś wino — Jego najdroższą Krwią. Ponadto Jezus, nakazawszy swym uczniom „czynić [to] dla pamiątki / Męki i śmierci Swojej”, ustanowił apostołów kapłanami Nowego Testamentu.

3.6. „Na *Agnus*”

Skutki wydarzeń, które miały miejsce w Wieczerniku, trwają po dziś dzień. Kapłanom udzielona została moc, aby sprawowali Najświętszą Ofiarę. To wszystko jest owocem wielkiej miłości Pana do swojego ludu: „Z miłości dla ludu swego / Uży-cza nam się całego” Człowiek zatem winien z pobożnością oraz z wiarą, nadzieją i miłością przystępować do Eucharystii. Przygotowanie do jej sprawowania ma poprzedzać żal za grzechy. Ten, kto przyjmuje Komunię św. w stanie grzechu, „Sąd sobie straszny gotuje” Eucharystia to także czas dziękczynienia, podczas którego człowiek oddaje pokłon Bogu „Najświęstszemu / W Sakramencie ukrytemu” oraz dziękuje Mu za Jego dobroć.

3.7. „Na przeżegnanie”

Ostatni śpiew to prośba o błogosławieństwo oraz o łaskę i siły, by zawsze godnie przyjmować Boga w Komunii św., by Go miłować i wypełniać Jego wolę, co w przyszłości zaowocuje wspólnym przebywaniem w niebie.

4. Msze wielkanocne

4.1. „Na Introit”

Śpiewy introitalne mszy wielkanocnych zawierają wezwania do radości i wesela z powodu zmartwychwstania Chrystusa Pana. Wydarzenie pustego grobu dowiodło, że „jest Bóg prawdziwy”, który „uradował zwolenniki” (Msza XXVIII). Pokonanie grobu wiąże się z wykupieniem człowieka z grzechu oraz podeptaniem „księcia piekielnego” (Msza XVIII). Wezwanie do radości powiązane jest z nadzieją, że „Jeśli z Chrystusem cierpimy, / Tak jak On zmartwychwstaniemy” (Msza XXVIII). Tak jak Pan zwyciężywszy śmierć i ciemności grobu nigdy więcej do nich nie powrócił, tak chrześcijanie winni wciąż na nowo powstawać ze swych grzechów i nie wracać do nich.

Msza XXIX również kieruje wiernych ku wielkanocnej radości oraz zachęca, aby rozpoczynając sprawowanie Mszy św., „Wdzięcznym sercem” rozmyślać o niepojętej Bożej miłości.

Powtarzające się w obu mszach po każdej zwrotce okrzyki *Alleluja* podkreślają i wzmagają wielkanocną radość.

4.2. „Na Gloria”

Msza XXVIII podczas śpiewu *Gloria* proponuje wykonanie pieśni *Chwała Bogu* z Mszy I:

Chwała Bogu na niebiosach,
 Niech zabrzmie w wdzięcznych odgłosach;
 A ludziom, co są dobremi,
 Pokój niech będzie na ziemi.
 Królu panujący w niebie!
 Boże Ojczy, wielbim Ciebie;
 Dzięki wnosim dla Twej chwały,
 Którą napelniasz świat cały.
 Synu u Ojca jedyny!
 Baranku! co gładzisz winy,
 Przyjmij pokorne błaganie,
 Pokaż Twoje zlitowanie.
 Boś Ty sam Święty, sam Bogiem
 Z Duchem świętym w szczęściu błogiem,
 I w chwale Ojca panujesz,
 Po wszystkie wieki królujesz.

Warstwa słowna tekstu ukazuje chwałę Boga w Trójcy Świętej. Bóg nazwany jest Ojcem i Królem. Chrystus zaś to Boży Baranek. Powyższa modlitwa jest wyrazem uwielbienia i dziękczynienia ludu oraz prośbą o zlitowanie Jezusa, który jest Święty, bo „w chwale Ojca panujesz, / Po wszystkie wieki królujesz”

Natomiast Msza XXIX zawiera trzywierszowe dziękczynienie skierowane do Chrystusa, który przez swe zmartwychwstanie wyjednał człowiekowi „żywot wieczny”

4.3. „Przed Ewangelią”

Msza XXVIII proponuje przed Ewangelią śpiew pieśni *Przez Twoje święte zmartwychwstanie*. Natomiast kolejna msza jest krótkim pouczeniem, iż ten, kto przestrzega Bożych przykazań, zmartwychwstanie i „znajdzie żywot wieczny”

4.4. „Na *Credo*”

W Mszy XXVIII proponuje się znany już śpiew *Wierzę mocno* z Mszy I. Natomiast druga msza wielkanocna ma własny tekst. Jest to wyznanie wiary w Tróję Świętą: Ojca, Syna i Ducha Świętego. Bóg jest Bogiem niepojętym, człowiek zaś właśnie w Nim pokłada swą ufność. Bóg Ojciec ukazany jest jako Stwórca, Chrystus — jako Odkupiciel, zaś Duch Święty jako Ten, który uświęca człowieka.

4.5. „Na *Offertorium*”

Msza XXVIII zaleca śpiew pieśni *Chrystus Pan* lub też innej stosownej pieśni. Natomiast Msza XXIX w swej warstwie słownej przywołuje Jezusa, który przyjął na swe ramiona ciężar krzyża. Msza św. jest odnowieniem tej krzyżowej ofiary, którą człowiek składa Bogu. Tak jak Chrystus przelał na krzyżu swą krew i oddał życie, tak teraz wierny lud pragnie na ofiarę poświęcić samych siebie, „Bo Twoimi być pragniemy / Teraz i na wieki”

4.6. „Na *Sanctus*”

Zarówno na *Sanctus*, jak i po podniesieniu Msza XXVIII proponuje wykonanie przywoływanego już wcześniej tekstu *Aniołowie* z Mszy XXI na Advent. Natomiast Msza XXIX w trzech zwrotkach wychwala Boga za odkupienie dokonane przez Jezusa Chrystusa. Po trzykroć święty Bóg, którego miłość jest niepojęta, przyszedł na ziemię, aby zbawić cały świat.

4.7. „Po podniesieniu”

W śpiewie po podniesieniu w Mszy XXIX autor tekstu dziękuje Jezusowi za dar odkupienia oraz wyraża swą wiarę w prawdziwą Jego obecność w białej Hostii, której „pokłon Boski oddajemy” Umęczony Bóg jest teraz uwielbiony chwałą nieba.

4.8. „Na *Agnus*”

Msza XXVIII proponuje przywoływany już śpiew *Baranku Boży* z Mszy I, zaś Msza XXIX we własnym tekście wzywa człowieka do radości z tego powodu, że to sam Bóg zostawił siebie jako pokarm. Pojawia się także zalecenie, aby wciąż pamiętać o posilaniu się świętym darem z nieba, wzrastać w „cnotach świętych” i wdzięcznie wspominać zbawcze wydarzenia Chrystusa. Tylko taka postawa będzie gwarancją szczęśliwego z Nim królowania w niebie.

4.9. „Na przeżegnanie”

Jedynie Msza XXIX zawiera śpiew w czasie końcowego błogosławieństwa. Zawsza jest w nim prośba do Jezusa, aby rozmyślanie o zmartwychwstaniu stało się dla człowieka rzeczą zbawienną, oraz by Chrystus Pan dopomógł w poprawie życia po to, „byśmy Cię naśladowali, / Na życie nowe powstałi”, a kiedyś, u kresu życia, by dał wiernym żywot wieczny w niebie.

5. Msze na Zielone Świątki

5.1. „Na Introit”

Śpiew introitalny Mszy XXX uświadamia wiernym przeżywane przez nich święto. Jest to Zesłanie Ducha Świętego, który jawi się jako „Dawca darów” Następnie autor pieśni przypomina ewangeliczną scenę, podczas której na zgromadzonych w Wieczerniku apostołów zstąpił zapowiedziany Duch Boży w postaci ognistych języków. Od tego momentu Jego mocą uczniowie Chrystusa „śmiało wśród tłumu wielkiego / Głoszą Ukrzyżowanego”. Piotr wygłasza płomieniste kazanie i „tak wpływa na słuchające, / Iż nawraca trzy tysiące”. Ponadto apostołowie z odwagą zaczynają głosić Ewangelię Chrystusową i czynią wiele znaków wśród ludzi. Śpiew kończy się prośbą, aby Duch Święty obdarzył swymi darami ludzkość, gdyż wtedy przestanie ona błądzić. Natomiast w Mszy XXXI wyśpiewywana jest pochwała trzeciej osoby Trójcy Świętej. Duch Święty nazwany jest prawdziwym przyjacielem, miłościwym Panem, pocieszycielem strapionych. To Jego mocą Maryja poczęła Jezusa, który przyniósł światu zbawienie. Msza św. odprowadzana w dzień Zielonych Świąt jest pamiątkę niepojętej miłości Boga obecnego w trzech osobach.

5.2. „Na *Gloria*”

Msza XXX proponuje śpiew *Chwała Bogu* z przywoływanej już parokrotnie Mszy I. Natomiast Msza XXXI w krótkiej, zbudowanej z sześciu wersów zwrotce, oddaje „pokłon, chwałę i pienie (...) za nasze odkupienie” Ponadto wyrażone jest pragnienie wychwalania Boga „teraz i potem w niebie”

5.3. „Przed Ewangelią”

Msza XXX na śpiew przed Ewangelią proponuje wykonanie pieśni do Ducha Świętego *Zstąp Duchu przenajświętszy*. Kolejna Msza ma własny tekst, w którym została przypomniana zapowiedź Jezusa o mającym nastąpić zesłaniu Ducha Świętego. Trzecia osoba Trójcy Świętej ma „przyświecać” słowem „w drodze zbawienia” poprzez swe „święte natchnienia” Ten, kto będzie słuchał Jego głosu, „zapewne będzie w niebie”

5.4. „Na *Credo*”

W Mszy XXX na Zielone Świątki wykonywana była pieśń *Wierzę mocno* z Mszy I. Zaś w Mszy XXXI wyznana jest wiara w jednego Boga obecnego w trzech osobach. Takiemu Bogu wierni oddają cześć i uwielbienie.

5.5. „Na *Offertorium*”

Msza XXX kontynuuje śpiew pieśni *Zstąp Duchu Najświętszy*, zaś Msza XXXI w trzywrotkowym tekście podkreśla główną zasługę Ducha Świętego, jaką było Wcielenie. Przyjęcie ludzkiej natury pozwoliło Jezusowi dokonać zbawienia świata. Na pamiątkę tamtych wydarzeń wspólnota wiernych składa w ofierze chleb i wino — są to dary „zamiast wdzięcznej ofiary” Autor tekstu wyraża następnie prośbę o poświęcenie tych darów cudowną siłą Ducha Świętego oraz o oczyszczenie ludzi z grzechów, aby w ten sposób Bóg mógł zamieszkać w sercu człowieka, tak jak we własnym domu.

5.6. „Na *Sanctus*”

W miejsce *Sanctus* oraz po podniesieniu Msza XXX proponowała znany już śpiew *Aniołowie* z Mszy adwentowej nr XXI. Z kolei Msza XXXI jest hymnem uwielbienia Boga w Trójcy Świętej Jedynego oraz przyrzeczeniem oddawania Mu, „wzorem aniołów w niebie”, chwały na ziemi. Bogu nie jest jednak miła chwała „czyniona tylko wargami”. Człowiek zatem postanawia wielbić Go także „świętymi cnotami” tak długo, jak długo starczy mu życia.

5.7. „Po podniesieniu”

Msza XXXI w śpiewie po podniesieniu przypomina, że utajony w świętej Hostii Bóg jest *Z Ducha świętego wcielony*. To On w swoim Synu, Jezusie, zgładził ludzki grzech i winę. Za tę miłość Bóg oczekuje od człowieka wdzięczności. Będzie nią „nasze staranie, / chować Twoje przykazanie”

5.8. „Na *Agnus*”

W Mszy XXX wykonywano śpiew *Baranku Boży* z Mszy I, a w Mszy XXXI wykonywano własny tekst. Autor zwraca się w nim do Jezusa Chrystusa, który „za sprawą Ducha świętego” stał się człowiekiem. Swoją Krew i Ciało Jezus dał człowiekowi na pokarm „z wielkiej ku nam miłości” Kiedy człowiek przyjmuje Komunię św., rozmyśla śmierć Pańską. Czyni to po to, „byśmy się w Twej miłości / Coraz bardziej pomnażali, (...) Byśmy żyjąc świątobliwie, / Trafić mogli też szczęśliwie / Do żywota wiecznego”

5.9. „Na przeżeganie”

Tylko Msza XXXI posiada śpiew na zakończenie eucharystycznej Ofiary. Jest w nim skierowana prośba do Boga, aby uczestniczenie w świętych obrzędach obudziło w człowieku miłość, którą będzie kochał tak Boga, jak i swoich bliźnich, oraz by Najwyższy Pan błogosławił „nasze prace i zabawy”, zaś w chwili śmierci dał życie wieczne.

6. Zakończenie

Zamieszczone i omówione w niniejszym szkicu tzw. „msze polskie” na Wielki Post oraz okres wielkanocny, pochodzące ze *Zbioru pieśni nabożnych katolickich do użytku kościelnego i domowego*, wydanego w Pelplinie w 1871 r., stanowią pod wieloma względami interesującą lekturę. Przede wszystkim wskazują na fenomen, jakim bez wątpienia było wykształcenie śpiewów stałych i zmiennych części Mszy św. wykonywanych w zrozumiałym dla wszystkich języku polskim. Ponadto zwracają uwagę na teologiczne rozumienie poszczególnych świąt roku kościelnego w duchu religijności potrydenckiej oraz ukazują język, styl i formę przekazu prawd wiary.

W prezentowanych „mszach polskich” przeznaczonych na Wielki Post na pierwszym miejscu pojawia się główny temat Męki Pańskiej, co było charakterystyczne dla ludowej pobożności omawianego czasu. W takim kontekście cierpienia Chrystusa na krzyżu i wszystko, co się wówczas dokonało, winny skłonić XIX-wiecznego chrześcijanina do żalu za własne grzechy i nawrócenia, zaś przestrzeganie przykazań czy nawet miłość bliźniego wynikały jedynie ze strachu przed utratą nadziei na życie wieczne. Podobna retoryka obecna jest także w mszach wielkanocnych oraz z okazji Zielonych Świątków, np. „Jeżeli z Chrystusem cierpimy, / Tak jak On zmartwychwstaniem” (Msza XXVIII); „Kto chowa Twe przykazanie, / Ten chwalebnie zmartwychwstanie” (Msza XXIX); „Żyj pobożnie i cnotliwie, / Byś z Nim królował szczęśliwie” (Msza XXIX); „Byśmy żyjąc świątobliwie, / Trafić mogli też szczęśliwie / Do żywota wiecznego” (Msza XXXI).

Z prezentowanego materiału wyłania się ponadto — z jednej strony — obraz wszechmocnego, zasiadającego na tronie, surowego i pełnego majestatu Boga, który jawi się jako *mysterium tremendum*. Natomiast z drugiej strony ten sam Bóg to Pan miłościwy i litościwy, Pan miły i pełen miłości („Któż godnie wysławiać może / Miłość Twoją niepojętą?”, Msza XXIX), Ten, do którego człowiek kieruje swą prośbą o błogosławieństwo tak w pracy, jak i w zabawie (Msza XXXI).

Teksty mszy polskich niewątpliwie odegrały również ważną rolę w przełożeniu doniosłych prawd dogmatycznych na język niewykształconych teologicznie wiernych. Podkreślały nadprzyrodzone owoce Mszy św., mówiły o roli Eucharystii w ży-

ciu chrześcijanina, zwracały uwagę na znaczenie ofiary krzyżowej Jezusa, przekazywały wiarę Kościoła w Trójcę Świętą, uczyły o roli Ducha Świętego w historii zbawienia.

BIBLIOGRAFIA (wybrana literatura)

- Cantionale Ecclesiasticum ad normam ritualis sacramentorum petricoviensis*, J. SURZYŃSKI (wyd.), Posnaniae 1892.
- Cantionale Ecclesiasticum ad usum Ecclesiarum Poloniae*, J. SIEDLECKI (wyd.), Cracoviae 1886.
- HINZ E., *Zarys historii muzyki kościelnej*, Pelplin 2000.
- KELLER S., *Zbiór pieśni nabożnych katolickich do użytku kościelnego i domowego*, Pelplin 1871.
- SIEDLECKI J., *Śpiewnik kościelny z melodiami na 2 głosy zawiera pieśni polskie i śpiewy tacińskie*, Warszawa 1953.
- SINKA T., *Zarys liturgiki*, Gościkowo–Paradyż 1988.
- WIT Z., *Śpiew w liturgii na ziemiach polskich w XIX wieku*, w: W. SCHENK (red.), *Studia z dziejów liturgii w Polsce*, t. III, Lublin 1980, s. 205–343.

ANEKS

MSZA XXV

W czasie Wielkiego Postu

NA INTROIT

Już się zaczyna ofiara,
 Która, jak nas uczy wiara,
 Raz się odprawia krwawie
 Teraz wznawia się bezkrwawie.
 Na ten widok męki Pana,
 Co jest we Mszy przedstawiana,
 Niech się serca nasze kruszą,
 Niech się do żalu poruszą.
 Bo kogoż nie przejmie trwoga
 Na wspomnienie śmierci Boga,
 Kiedy konał wśród cierpienia,
 Na krzyż wbity od stworzenia.
 Płaczem dziś, Jezu, nad Tobą,
 Zapłaczmy raczej nad sobą;
 Wszak to nasze grzechy były,
 Które Cię tak zamęczyły.
 A i teraz, gdy grzeszymy,
 Na nowo Cię krzyżujemy;
 Co to za niewdzięczność sroga,
 Wznawiać krwawe rany Boga.

O Jezu! przez Twe zasługi
Zgładź nam grzechów naszych długi,
A my Tobie stanowimy,
Że Cię już nie obrazimy.

PRZED EWANGIELIĄ

Śpiewa się trzy razy: *Któryś cierpiał* itd.

NA CREDO

Wierzę mocno ze Mszy *Kyrie Ojcze*, melodia jak *Ojcze Boże*.

NA OFFERTORIUM

Śpiewa się jedna lub dwie zwrotki jakiej pieśni o męce Pańskiej,
np. *Ogrodzie oliwny*, lub *Będąc przestraszony*.

NA SANCTUS I PO PODNIESIENIU

Aniołowie itd. ze Mszy *Kyrie Ojcze*, melodia jak *O duszo wszelka*.

NA AGNUS

Baranku Boży ze Mszy *Kyrie Ojcze*, melodia jak *O duszo wszelka*.

MSZA XXVI

W czasie Wielkiego Postu

NA INTROIT

Jezu! któryś trzy godziny
Na krzyżu za nasze winy
Wisiał między łotrami;
Gdy Twej litości doznali,
Którzy Ciebie krzyżowali,
Zmituj się też nad nami.
Spojrzyj, miłościwy Panie,
Na nabożne rozmyślanie
Twojej bolesnej męki;
Za Twe boleści i rany,
Zbawicielu nasz kochany,
Przyjmij serdeczne dzięki.

PRZED EWANGIELIĄ

Nie ci, którzyć mówią: Panie!
Ale którzy przykazanie
I wolą Ojca Twego
Zawsze i wiernie chowają,
Ci sami nadzieję mają
Do żywota wiecznego.
Wolą Ojca niebieskiego
Czynić do skonania Twego,
Była Twoja pociecha;
Naukę Twoją zachować
I przykłady naśladować
Jest uczniów Twoich cecha.

NA CREDO

Tobie, Panu wszechmocnemu,
Bogu i Ojcu naszemu
Pokłon dajemy;
Ciebie wielbiąc wychwalamy,
W Tobie ufność pokładamy,
Stwórcu nieba i ziemi.

NA OFFERTORIUM

Przyjmij, Ojcze miłosierny,
Wiarę, którą wierny
Sercem pokornem daje;
Niech w każdej dolegliwości
Twojej Ojcowskiej litości
I pomocy doznaje.
Tobie najmiłsza ofiara,
Jak nas Twoja uczy wiara,
Jest świątobliwe życie;
Więc przyrzekamy, o Panie,
Twoje święte przykazanie
Zachować należycie.

NA SANCTUS

Jako Anieli w niebie
Święty, Święty, Święty,
Śpiewając chwałą Ciebie,
Boże niepojęty:
Tak my teraz na ziemi
Ciebie wielbić pragniemy,
A potem na wieki.

PO PODNIESIENIU

Jeżu! któryś z miłości
Dał siebie samego
Na śmierć za nieprawości
Narodu ludzkiego;
Któż pojmie Twoje rany,
Zbawicielu kochany,
Któreś za nas cierpiał?
Któryś różgami ścięty,
W cierniowej koronie
Był na krzyżu rozpięty;
Przy śmiertelnym zgonie
Daj łaskę ostateczną,
A potem radość wieczną
Z wybranymi w niebie.

NA AGNUS DEI

Za nasze odkupienie
Śmiercią Twoją srogą
Przyjmij pokłon i pienie
Za Ciało, Krew drogą,
Któreś nam z Twej miłości
W tej ołtarza świętości
Na pokarm zostawił.
Na dowód więc wdzięczności,
Zbawicielu Panie,
Chcemy się chronić złości,
A Twe przykazanie
Wiernie chować będziemy,
Bo Cię kochać pragniemy
Ze wszystkich sił naszych.
Niech pokarm Ciała Twego
Będzie nam posiłkiem
Do życia cnotliwego,
A przed życia schyłkiem
Użycz serca czystego
Do przyjęcia godnego
Ciała i Krwi Twojej.

NA PRZEŻEGNANIE

Pobłogosław nam, Panie,
Niech twej męki gorzkiej
Nabożne rozmyślanie
Do miłości Boskiej
Skutecznie nas pobudzi,
Niech też wszystkich ludzi
Kochamy dla Ciebie.
Według przykładu Twego
Wiernie zachowamy
Wolą Ojca naszego
I toć przyrzekamy,
Że Cię, Jezu, statecznie
Będziem kochać serdecznie
Teraz i na wieki.

MSZA XXVII

Na Wielki Czwartek

PRZED EWANGELIĄ

Wszyscy przytomni słuchajcie,
Tajemnicę uważajcie,
Którą dziś Kościół głosi:

W ten to dzień wielkoczwartkowy
Sakrament Ołtarza nowy
Pan Jezus ustanowił.

NA *CREDO*

Wierzimy więc bez wątpliwości,
Co słyszymy o zacności
Tego to Sakramentu,
W którym Ciało i Krew żywa
Jezusowa się ukrywa
Dla posiłku dusz naszych.

NA *OFFERTORIUM*

Gdy się już on czas przybliżał,
W którym Pan Jezus cierpieć miał
I umrzeć za nas grzesznych,
Chciał z uczniami zakonnego
Baranka wielkanocnego
Pierwej jeszcze pożywać.
Rzekł więc: Dwaj się wybierajcie,
Do miasta tudzież spieszajcie,
Wieczereż naszykujcie,
Którą z miłemi uczniami
Niż się rozestanę z wami,
Pożywać usiłuję.

NA *SANCTUS*

Gdy wieczerzał Pan z uczniami,
Siedząc, jak ojciec z dziećmi,
Wziął chleb i błogosławił,
Mówiąc: To jest moje Ciało,
Co za was będzie cierpiało,
Wszyscy je pożywajcie.
Wziął i kielich z winem w ręce,
Wspominając o swej męce,
Rzekł: Oto jest Krew moja,
Która wnet będzie wylana,
Za grzesznych ofiarowana,
Pijcie uczniowie wierni.

PO *PODNIESIENIU*

To rzekłszy Jezus, Pan nieba,
Mieni się istota chleba
W Ciało Jego prawdziwe,
Wino zaś w Jego Krew świętą
Wszchemocnością niepojętą,
A chleb z winem niszczeje.

Kazał też same obrządki
Uczniom czynić dla pamiątki
Męki i śmierci Swojej;
Swoję moc im udzieliwszy,
Kapłanami poczyniwszy
Nowego Testamentu.

NA AGNUS

Ta moc uczniom udzielona,
Kapłanom naszym zlecona
Jest od Jezusa Pana,
By chleb z winem przemieniali,
Dusze wiernych posilali
Ciałem i Krwią najświętszą.
O jak dobry, miłościwy,
Na nas grzesznych pamiętliwy
Jest nasz świata Zbawiciel;
Z miłości dla ludu swego
Użycza nam się całego
W przymiotach chleba, wina.
Przystępujmyż z pobożnością,
Z wiarą, nadzieją, miłością
Do tej Wieczery Pańskiej;
Płaczmy rzewnie nad grzechami,
Przystrójmy serce cnotami,
A Jego pożywajmy.
Niechaj się żaden nie waży,
Czując w duszy grzechów zmazy,
Przyjmować te świętości;
Bo kto niegodnie przyjmuje,
Sąd sobie straszny gotuje,
Będzie winien Krwi Pańskiej.
Dajmyż pokłon Najświętszemu
W Sakramencie ukrytemu,
Naszemu Jezusowi;
Dziękujmy za dobroć Jego,
Iż udziela Ciała swego
Na pokarm człowiekowi.

NA PRZEŻEGNANIE

Błogosław nam, Panie miły,
Udziel Twej łaski i siły,
Godnie pożywać Ciebie;
Daj, byśmy Cię miłowali,
Wolą Twoją wypełniali,
Potem osiedli w niebie.

MSZA XXVIII**W czasie wielkanocnym**

NA INTROIT

Wśród radości i wesela
 Zmartwychwstania Zbawiciela
 Bogu cześć i chwałę dajmy,
 Wspólnemi głosy śpiewajmy:
 Alleluja.
 Chrystus Pan zmartwychwstał żywy,
 Dowiódł, że jest Bóg prawdziwy,
 Pohańbił swe przeciwniki,
 Uradował zwolenniki.
 Alleluja.

Nas z mocy piekła wykupił,
 Śmierć zwyciężył, otchłań złupił,
 Wydarł jeńce i samego
 Pojmał księcia piekielnego.
 Alleluja.

Tej radości i Anieli,
 Co byli przy grobie w bieli,
 Uczestnikami się stali
 I niewiasty pocieszali.
 Alleluja.

Cieszymy się więc chrześciance,
 Bo gdy przyjdzie zmartwychwstanie,
 Jeżeli z Chrystusem cierpimy,
 Tak jak On zmartwychwstaniemy.
 Alleluja.

A jak Chrystus grób porzucił,
 Więcej do niego nie wrócił,
 Tak my z grzechów powstawajmy,
 Więcej do nich nie wracajmy.
 Alleluja.

NA GLORIA

Chwała Bogu ze Mszy Kyrie Ojcze — Melodya jak tu na *Introit*.

PRZED EWANGIELIĄ

Śpiewa się pieśń *Przez Twoje święte zmartwychwstanie*.

NA CREDO

Wierzę mocno ze Mszy Kyrie Ojcze — Melodya jak tu na *Introit*.

NA OFFERTORIUM

Śpiewa się pieśń *Chrystus Pan* lub inna.

NA SANCTUS I PO PODNIESIENIU

Aniołowie itd. ze Mszy Adwentowej — Melodya jak tu na *Introit*.

NA AGNUS

Baranku Boży ze Mszy Kyrie Ojcze.

MSZA XXIX**W czasie wielkanocnym**

NA INTROIT

Weselmy się, chrześcianie!
Gdy chwalebne zmartwychwstanie
Zbawiciela obchodzimy,
Alle, Alleluja.
Chrystus, Syn Boga jedyny,
Który był za nasze winy
Zabity, powstał chwalebnie,
Alle, Alleluja.
Zaczynając tę Mszę świętą,
Miłość Jego niepojętą
Wdzięcznem sercem rozmyślajmy,
Alle, Alleluja.

NA GLORIA

Chwała Tobie, Chryste Panie,
Żeś przez Twoje zmartwychwstanie
Żywot wieczny nam wyjednał,
Alle, Alleluja.

PRZED EWANGIELIĄ

Kto chowa Twe przykazanie,
Ten chwalebnie zmartwychwstanie,
W dzień on sądu ostatniego
Znajdzie żywot wieczny jego,
Alle, Alleluja.

NA CREDO

Ojcze, Synu, Duchu święty,
Tyś jest Bóg nasz niepojęty;
W Ciebie wierząc, w Tobie naszą ufność pokładamy.
Alle, Alleluja.
W trzech Osobach Bóg jedyny:
Ojciec nas stworzył, Syn winy
Nasze zgładził, Duch święty nas łaską swą poświęca.
Alle, Alleluja.

NA OFFERTORIUM

Jezu, zwycięzco chwalebny,
Któryś był na krzyż haniebny
Przybity dla nas sromotnie,
Cierpiąc gorzką mękę,
Przyjm ofiary odnowienie,
Którą za nasze zbawienie
Stałeś się z wielkiej miłości
Ojcu niebieskiemu.

Daleś za nas krew i życie,
Abyśmy mieli obficie
Żywot bez końca szczęśliwy
Z Tobą w Twem królestwie.
My na ofiarę dla Ciebie
Poświęcamy samych siebie,
Bo Twoimi być pragniemy
Teraz i na wieki.

NA *SANCTUS*

Dziękując za odkupienie,
Zanućmy anielskie pieńie
Jezusowi Chrystusowi.
Alle, Alleluja.
Święty! Święty! Święty Boże!
Któż godnie wystawić może
Miłość Twoją niepojętą?
Alle, Alleluja.
Przyszedłeś z nieba na ziemię,
Abyś zbawił ludzkie plemię
Od grzechu i zguby wiecznej.
Alle, Alleluja.

PO *PODNIESIENIU*

Chwała Tobie, Jezu miły,
Któryś nas z piekielnej siły
Drogą Krwią Twoją wykupił,
Alle, Alleluja.
Tobie, jako Bogu naszemu,
W tej Hostyi obecnemu,
Pokłon Boski oddajemy,
Alle, Alleluja.
Byłeś za nas umęczony,
Teraz chwałą uwielbiony
Żyjesz i królujesz w niebie,
Alle, Alleluja.

NA *AGNUS*

Wesel się, człowiecze wierny,
Bo Zbawiciel miłosierny,
Alleluja, Alleluja,
Który cię Swą śmiercią zbawił,
Siebieć na pokarm zostawił.
Alleluja, Alleluja.
W tej pielgrzymce życia twego
Pożywaj pokarmu Jego,
Alleluja, Alleluja,

Abyś czyniąc, coś przykazał,
W cnoty święte się pomnażał.
Alleluja, Alleluja.
Wdzięcznem sercem wspomnij sobie,
Co Chrystus wyświadczył tobie,
Alleluja, Alleluja,
Gdy sam ofiarował Siebie
Z wielkiej miłości za ciebie,
Alleluja, Alleluja.
Przetoż z miłości dla Niego
Waruj się grzechu każdego,
Alleluja, alleluja.
Żyj pobożnie i cnotliwie,
Byś z Nim królował szczęśliwie,
Alleluja, alleluja.

NA PRZEŻEGNANIE

Niechaj rozmyślanie Twego
Zmartwychwstania chwalebne,
Alleluja, Alleluja,
Stanie się Tobie przyjemne,
A nam niech będzie zbawienne.
Alleluja, Alleluja.
Użycz, o Jezu łaskawy,
Twej pomocy do poprawy,
Alleluja, Alleluja.
Byśmy Cię naśladowali,
Na życie nowe powstali,
Alleluja, Alleluja.
Gdy nas rozstałych z tym światem
Sądzić przyjdiesz z Majestatem,
Alleluja, Alleluja,
Daj nam, Panie Jezu Chryste,
Z Tobą życie wiekuiste.
Alleluja, Alleluja.

MSZA XXX**Na Zielone Świątki**

NA INTROIT

Pamiętkę dnia świątecznego,
Zesłania Ducha świętego,
Z Kościołem dziś obchodzimy
I Dawcę darów wielbimy.
W tym dniu, gdy się wraz modlili
Apostołowie, w tej chwili

Szum powstaje — płomieniste
 Widzą języki ogniste.
 Boskim ogniem zapaleni,
 Duchem świętym napełnieni,
 Śmiało wśród tłumu wielkiego
 Głoszą Ukrzyżowanego.
 Piotr święty jednym kazaniem,
 Ducha świętego działaniem
 Tak wpływa na słuchające,
 Iż nawraca trzy tysiące.
 A gdy mają rozkaz dany,
 Rozejść się między pogany,
 Tam mocą słowa i cudów
 Nawracają mnóstwo ludów.
 Twoje to są dziwne sprawy,
 Duchu święty, Boże prawy,
 Spuść i na nas Twe promienie,
 A wnet znikną błędów cienie.

NA GLORIA

Chwała Bogu ze Mszy Kyrie Ojcze — Melodya jak tu na Introit.

PRZED EWANGELIĄ

Śpiewa się jedna zwrotka pieśni *Zstąp Duchu przenajświętszy.*

NA CREDO

Wierzę mocno ze Mszy Kyrie Ojcze — Melodya jak tu na Introit.

NA OFFERTORIUM

Śpiewa się dalszy ciąg pieśni *Zstąp Duchu przenajświętszy.*

NA SANCTUS I PO PODNIESIENIU

Aniołowie ze Mszy Adwentowej — Melodya jak tu na Introit.

NA AGNUS

Baranku Boży ze Mszy Kyrie Ojcze.

MSZA XXXI

Na Zielone Świątki

NA INTROIT

Duchu święty, prawdziwy
 Duszy naszej przyjacielu,
 Panie nasz miłościwy,
 Strapionych pocieszycielu!
 Ciebie z Ojcem i Synem
 Znamy Bogiem jedynym.
 Tyś łaską Twoją sprawił,
 Że się z Maryi bez męża
 Zbawiciel świata zjawił,
 Który piekielnego węża

Śmiercią Swoją pokonał,
Gdy między łotry skonał.
Tobie dzięki czynimy,
Gdy przy ofierze Mszy świętej
Pamiętkę obchodzimy
Twej miłości niepojętej;
Bądź pochwalony Panie,
Za Twoje zmiłowanie.

NA GLORIA

Pokłon, chwałę i pienie
Tobie z pokorą dajemy
Za nasze odkupienie.
Z całego serca pragniemy
Chwalić i wielbić Ciebie
Teraz i potem w niebie.

PRZED EWANGELIĄ

Chrystus nam Cię obiecał,
Abyś nam w drodze zbawienia
Słowem Jego przyświecał
Przez Twoje święte natchnienia.
Ktokolwiek słucha Ciebie,
Zapewne będzie w niebie.

NA CREDO

Ojca, który swojego
Syna od wieczności rodzi,
Także Ducha świętego,
Który od obu pochodzi,
Być jednym Bogiem znamy,
Jako Bogu się kłaniamy.

NA OFFERTORIUM

Wieczny Boże, Duchu święty,
Któryś przez cud niepojęty
Sprawił Chrystusa wcielenie,
By za nasze odkupienie
Przelał krew Swoją drogą
I cierpiał mękę srogą:
Na pamiętkę Twjej miłości,
Na dowód naszej wdzięczności,
Chleb z winem ofiarujemy,
Serca nasze oddajemy;
Przyjmij te nasze dary,
Zamiast wdzięcznej ofiary.
Poświęć je cudowną siłą
Na ofiarę Tobie miłą,

Oczyść nas z grzechowej złości,
Rozpal ogniem Twej miłości,
Przygotuj sobie, Panie,
W sercach naszych mieszkanie.

NA *SANCTUS*

Upadłszy przed Twoim tronem,
Pienie anielskie z pokłonem
Tobie na chwałę śpiewamy
I statecznie przyrzekamy:
Wielbić na ziemi Ciebie
Wzorem Aniołów w niebie.
Lecz Tobie, najświętszy Boże,
Miła być chwała nie może
Czyniona tylko wargami;
Więc i świętymi cnotami
Ciebie wielbić pragniemy,
Póki tu żyć będziemy.

PO PODNIESIENIU

Z Ducha świętego wcielony,
W tej Hostyi utajony,
Ty przez mękę i krzyż srogi,
Jezu, Zbawicielu drogi,
Synu Boga jedyny,
Zgładziłeś nasze winy.
Za miłość pragniesz miłości;
Otóż na dowód wdzięczności
To będzie nasze staranie,
Chować Twoje przykazanie;
Bo ten Ciebie miłuje,
Który je zachowuje.

NA *AGNUS*

Za sprawą Ducha świętego
Dla odkupienia naszego
Przyjąłeś krew i ciało
W żywocie Panny Maryi,
By za nas na Kalwaryi
Śmierć bolesną cierpiało.
Krew drogą i ciało święte
Z Ducha świętego poczęte
Dałeś nam w tej świętości
Na pokarm, Jezu kochany,
Wprzód, niżeliś był wydany,
Z wielkiej ku nam miłości.

Kiedy Ciebie pozywamy,
Śmierć Twoją rozmyślać mamy,
Byśmy się w Twojej miłości
Coraz bardziej pomnażali,
Do końca statecznie trwali
W prawdziwej pobożności.
Ta potrawa, Jezu miły!
Niechaj nam użycza siły
Do życia cnotliwego,
Byśmy żyjąc świątobliwie,
Trafić mogli też szczęśliwie
Do żywota wiecznego.

NA PRZEŻEGNANIE

Niech Ci się przyjemne stanie
Twojej miłości rozmyślanie;
Ta miłość niech rozpali
Serca nasze, byśmy Ciebie
I bliźnich, jak sami siebie
Serdecznie miłowali.
Błogosław, Ojcze łaskawy,
Nasze prace i zabawy;
Udziel, czego nam potrzeba,
Przy zgonie życia naszego,
Dla Chrystusa Syna Twego,
Powołaj nas do nieba.